

MEMMEDAĞA ŞİRALİ OĞLU ŞİRALİYEV

Azerbaycan'ın dünyaca tanınmış Türk dilcisi Memmedağa Şirali Oğlu Şiraliyev 19 Eylül 1909'da Şamahı'da doğdu.

1927'de Orta Öğrenimini tamamlayarak Azerbaycan Devlet Pedagoji Enstitüsüne kaydoldu ve 1931'de öğrenimini başarı ile tamamlayarak dil ve edebiyat öğretmenliğine tayin edildi.

1933'te tekrar Azerbaycan Devlet Pedagoji Enstitüsüne girdi ve 1934'te Enstitü'de Azerî dili öğretmenliği görevini aldı.

1936'da Enstitü'nün Dil ve Edebiyat Fakültesinin dekan yardımcılığına, sonra da dekanlığına getirdildi. Azerbaycan Dili Bölümü'nün müdürü oldu.

1941'de *Bakı Diyalekti* adlı tezi ile Filoloji İlimleri Adaylığı için Baku Devlet Üniversitesine başvuran Şiraliyev'in bu tezi büyük bir takdirle karşılandı ve ona Filoloji İlimleri Doktoru unvanını kazandırdı.

1942'de Azerbaycan Devlet Üniversitesi'ne geçen Şiraliyev, 1943'te profesörlüğe yükseltilerek üniversitenin Azerbaycan Dilciliği Bölümü'nün müdürlüğüne getirildi. Daha sonra Filoloji Fakültesi'nin dekanlığına tayin edilen Şiraliyev, 1945-1949 yılları arasında üniversitenin prorektörü oldu.

1949'da Azerbaycan İlimler Akademisi'nin "Haberleşme Üyeliği"ne seçilerek İlimler Akademisinin Dilcilik Enstitüsünün müdürlüğüne getirildi.

1951'den itibaren İlimler Akademisi Edebiyat ve Dil Enstitüsünün Diyalektoloji Şubesi Müdürü, 1960'tan itibaren de Enstitünün müdürü oldu. 1962'de Azerbaycan İlimler Akademisi'nin aslı üyeliğine seçildi.

1968 ve 1969'da Azerbaycan İlimler Akademisi'nin İçtimai İlimler Bölümü'nün Akademik Sekreterliğini yürüttü. 1969-1987 yılları arasında tekrar İlimler Akademisi Dilcilik Enstitüsünün müdürlüğünü yaptı. 1987'nin Şubatından itibaren Enstitünün ilmî maslahatçısıdır.

1957'de Türk Dil Kurumu "Muhabir Üyeliği"ne, 1984'te ise Türk Dil Kurumu "Şeref Üyeliği"ne seçilen Şiraliyev, Azerbaycan Diyalektoloji Mektebi'nin kurucusudur. 1941'de hazırladığı *Bakı Diyalekti* adlı eseri, 1949'da ve 1957'de iki baskı yapmıştır. *Nahçıvan Diyalekti* (Bakı 1949), *Mugan Grubu Şivelerinin Sintaksisi* (Baku 1955), *Şahbuz şivelerinin Fonetikası* (Baku 1957), *Azerbaycan Diyalektologiyasının Esasları* (Bakı 1968) onun bu sahadaki eserlerinden ancak birkaçıdır.

Şiraliyev çağdaş Azerbaycan Türkçesinin morfolojisi, sentaksı, semantiği, üslubu ve imlâsı konularına dair eserler de yayımladı. 1959 ve 1960 yıllarında *Azerbaycan Dilinin Grammatikası*'nı iki cilt olarak yayımladı. Türkolojinin nazari problemlerine dair eserleri ile orta ve yüksek okullar için ders kitaplarının da müellifidir.

1953-1954 ders yılında Sofya Üniversitesi'nde Türk dili dersleri verdi. 1957, 1966 ve 1972 yıllarında Türk Dil Kurumu kurultay ve kongrelerine katılarak bildiriler sundu.

1970-1987 yılları arasında *Sovyetskaya Tyurkologiya* dergisinin baş redaktörlüğünü yaptı.

1976'da *Azerbaycan Sovyet Ansiklopediyası*'nın baş redaksiyonu oldu.

19 Nisan 1991'de 82 yaşında iken öldü.